13.2.2018

Yksikön johtaja Antti Lehtisalo
Hallitussihteeri Teija Pellikainen

Puolustusvaliokunnalle

Hallituksen esitys laeiksi rajavartiolain ja ulkomaalaislain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on parantaa Rajavartiolaitoksen kykyä vastata Suomen turvallisuusympäristössä ilmeneviin uhkiin nopeasti ja tehokkaasti, itsenäisesti sekä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Puolustusministeriö pitää esitettyjä tavoitteita monimutkaisten uhkatilanteiden hallitsemiseen perusteltuina. Lausunnossa keskitytään puolustushallinnon näkökulmasta merkittäviin ehdotuksiin.

Sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävä

Pykälässä 34 c § ehdotetaan sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävän toimivaltuussäännöstä, joka esityksen mukaan täsmentäisi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Voimassa olevan rajavartiolain mukaan Rajavartiolaitos osallistuu sotilaalliseen maanpuolustukseen. Puolustusvoimat vastaa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, mikä onkin tuotu hyvin esille lakiehdotuksessa.

Puolustusvoimien johtovastuu konkretisoituu lakiesityksen 34 c §:n mukaisessa tehtävänannossa, jonka on oltava käytännön toiminnassa riittävän selkeä ja täsmällinen. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan on tärkeää huomioida, ettei sääntelyn kehittäminen johda sotilaallisen voimakeinon käyttöä koskeva päätöksenteon hajaantumiseen. Erityisesti lainsäädännössä on säilyttävä selkeä ero aluevalvontalain nojalla tapahtuvan sotilaallisen voimankäytön ja maanpuolustustehtävässä tapahtuvan voimankäytön välillä.

Puolustusministeriö suhtautuu myönteisesti esitykseen, jonka mukaan Rajavartiolaitokselle voitaisiin antaa mahdollisuus osallistua sotilaalliseen maanpuolustustehtävään 34 c §:ssä esitetyllä tavalla, jo ennen rajajoukkojen liittämistä Puolustusvoimiin. Puolustusministeriö kiinnittää huomiota mahdollisuuteen liittää jatkossakin tarvittaessa rajajoukkoja Puolustusvoimiin.

Toimivaltuuksien osittainen rinnakkaisuus merkitsee tarvetta entistä tiiviimpään yhteistyöhön eri viranomaisten kesken varauduttaessa uudenlaisiin uhkatilanteisiin. Rajavartiolaitoksen kehittäessä kykyään sotilaalliseen maanpuolustukseen, tulee Puolustusvoimien jatkossakin olla ohjausvastuussa Rajavartiolaitoksen varautumisessa sotilaalliseen maanpuolustukseen (esim. operatiiviset tehtävät, operatiivinen suunnittelu, yhteensovittaminen). Viranomaisten maanpuolustukseen varatut resurssit tulevat näin koordinoiduiksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Yksikön johtaja Antti Lehtisalo
Hallitussihteeri Teija Pellikainen

Tasavallan presidentin päätöksenteko Rajavartiolaitoksen sotilaskäskyasiassa

Perustuslakiin ja muuhun lainsäädäntöön perustuvan sotilaskäskyasioiden päätöksentekomenettelyn perimmäisenä tarkoituksena tulee säilyttää mahdollisuus nopeaan sotilaalliseen päätöksentekoon ylipäällikön ja Puolustusvoimien ylimmän johdon välillä valtakunnan ulkoisen uhan torjumiseksi. Tarkennettaessa Puolustusvoimain komentajan esittelyvastuulle nimenomaisesti Rajavartiolaitoksen sotilaallisen voimankäytön tehtävä, säilytetään johtovastuu maanpuolustuksen vastuuviranomaisella.

Kabinettiesittelyyn voisi esityksen mukaan osallistua esittelijänä toimivan Puolustusvoimain komentajan, puolustusministeri ja pääministerin lisäksi sisäministeri ja Rajavartiolaitoksen päällikkö, kun kyse olisi tilanteesta, jossa Rajavartiolaitos käyttää sotilaallista voimaa. Puolustusministeriö katsoo, että järjestelystä olisi hyötyä sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävien yhteensovittamisessa. Sotilaskäskyasioiden valmistelulla on ratkaiseva merkitys päätöksenteon sujuvuudessa.

Puolustusvoimien virka-apu Rajavartiolaitokselle

Eri turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksien ja niihin liittyvien keskinäisten suhteiden tulisi olla selkeät, erityisesti johtosuhteiden ja rahoituksen osalta. Esitetyistä toimivaltuuksista voisi olla hyötyä nykyisessä turvallisuustilanteessa.

Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, että tulisiko 79 §:n 1 momentin kynnystä tarkentaa koskemaan vain poikkeuksellisia tilanteita. Virka-avun tarkoitus on avustaa toista viranomaista niin, että virka-avun saaja pystyisi toteuttamaan tehtävänsä, jonka toteuttamiseen sillä ei ole tarvittavia resursseja käytettävissä tai vapaana. Yleisesti ottaen virka-avun tarkoitus on kattaa ainoastaan erityistilanteet, ei korvata toisen viranomaisen resurssien riittämättömyyttä. Tarvetta Puolustusvoimien virka-apua antavan henkilökunnan koulutukselle tulisi myös arvioida, huomioiden erityisesti ne tilanteet, joissa edellytetään voimankäyttöä rajavartiomiehen ohjauksessa (79.2 §).

Puolustusministeriö toteaa, että 79 b §:n ehdotus virka-avun kustannusten korvaamisesta poikkeaa nykytilanteesta. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan ilmankin nimenomaista lain säännöstä yhteistoimintasopimuksissa voidaan päättää kustannuksiin liittyvistä asioista. Ehdotettu säännös kaventaa mahdollisuutta sopia kustannuksista toisin. Kustannusvaikutusten kokonaisvaltaisen hallinnan kannalta olisi tarpeen säilyttää sopimusvapaus.

Asevelvollisten toimivaltuudet Rajavartiolaitoksen toiminnan tukena

Lakiluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi asevelvollisille tietyistä toimivaltuuksista, jotka olisivat luonteeltaan rutiininomaisia rajavartiomiehen tehtäviä. Puolustusministeriö katsoo, että 34 d §:ssä esitetyllä muutoksella on periaatteellista merkitystä asevelvollisten asemaan. Pykäläluonnoksessa kynnys asevelvollisten toimivaltuuksien käyttöön on kuitenkin asetettu suhteellisen korkealle. Asevelvollisten käyttäminen muissa, kuin asevelvollisuuslain tarkoittamissa koulutus- ja harjaannuttamistehtävissä, tulee jatkossakin olla rajallinen. Puolustusministeriö ymmärtää kuitenkin Rajavartiolaitoksen lakiluonnoksessa kuvaaman tarpeen esitetylle säädösmuutokselle.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Yksikön johtaja Antti Lehtisalo
Hallitussihteeri Teija Pellikainen

Puolustusministeriö haluaa kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei muutoksilla saa olla negatiivista vaikutusta maanpuolustustahtoon. Normaalioloissa asevelvollisia ei tule käyttää resurssina rutiininomaisissa virkatehtävissä.

Lennokit ja miehittämätön ilmailu

Säännös on laadittu yhteistyössä puolustusministeriön kanssa ottaen huomioon puolustusministeriön vastaavan lakiesityksen, joka on valmisteluvaiheessa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi